

06

HAFTASONU

Hayatımıza
yön veren
global
beslenme
trendleri

Kurucusu / NEZİH DEMİRKENT

EKONOMİ POLİTİKA

DÜNYA

26 Kasım 2022 • Cumartesi

Makine ve maden, ihracatta rekora koşuyor

Makineciler ihracatta ilk 10 ayda yüzde 7,7'lik artışla 20,5 milyar dolara ulaştı. Yılı rekorla kapatmayı hedefleyen bir diğer sektör olan madencilikte de yıl sonu ihracat hedefi 6.6 milyar dolar.

Türkiye'nin üreticileri çok zor bir yılı ihracat rekorları ile kapatmaya hazırlanıyor. Makine İhracatçıları Birliği (MAİB) verilerine göre, Türkiye'nin makine ihracatındaki rekor geçen ay da devam etti. Makine imalat sanayisinin ocak-ekim ihracatı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 7,7 artarak 20,5 milyar dolara ulaştı.

Makine İhracatçıları Birliği Başkanı Kutlu Karavelioğlu makine sektörünün ihracat fırsat ve potansiyelinin, Türkiye'nin ihracat bazlı büyüme modeline geçtiği yıllar içindeki en yüksek seviyesinde olduğunu belirterek, "Küresel stagflasyon kaygıları giderek güçlenirken tedbirlerin de muğlaklaştığı bu dönemde, makine imalat sektörümüz Türkiye ekonomisi için sıra dışı bir potansiyel sunuyor" dedi.

İlk iki sırada yer alan Almanya ve ABD'ye toplam ihracat 4 milyar doları bulurken, bu alanda üçüncülüğe yükselen Rusya'ya makine satışı 1 milyar dolar sınırına dayandı. Ocak-ekim döneminde Rusya'ya makine ihracatındaki artış yüzde 43,8'e yükseldi.

Serbest bölgeler dahil edilmediğinde makine ihracatı miktar olarak yüzde 2,2 artışla 3 milyon tonu geçti. Kilogram başına düşen ihracat birim değeri 6,3 dolar olarak gerçekleşti.

Gözler Almanya'nın verilerinde

MAİB Başkanı Karavelioğlu, ayrıcalıklı müşterileri olan ülkelerin yatırım ve risk iştahını etkileyen unsurlarını yakından izlediklerini ifade ederek, ihracatın yüzde 60'ını yaptıkları Avrupa ülkelerinde uygulamaya konulan tasarrufla tedbirlerinin, başta enerji yoğun sektörlerdeki müşterilerini etkileyeceğini söyledi. Karavelioğlu, Avro Bölgesi'nde en belirleyici aktörün Almanya

olacağını, bu ülkenin 200 milyar doları bulan yerli imalatçıyı koruma şemsiyesinin yatırım ortamını canlandıracağını anlattı.

Madende Latin Amerika açılımı

Türkiye'nin ihracat rekorları kıran bir diğer sektörü de madencilik. Uzak Doğu pazarını genişletmeyi ve Latin Amerika'ya açılmayı hedefleyen madencilik sektörü, yıl 6,5-6,6 milyar dolar civarında rekor seviyede kapatmayı planlıyor.

Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM) Maden Sektör Kurulu ve İstanbul Maden İhracatçıları Birliği (İMİB) Yönetim Kurulu Başkanı Rüstem Çetinkaya, pandemi nedeniyle 3 yıl aradan sonra gerçekleştirilen Bursa 6. Uluslararası Blok Mermer Fuarı ile ilgili beklentinin yüksek, stantların dolu olduğunu söyledi. Fuarda 50 bin tona yakın blok mermerin sergilendiğini belirten Çetinkaya, ürünlerin satışlarının 8-10 milyon dolarlık bir hacme ulaşacağını aktardı.

Hem maden sektörünün hem de doğal taş sektörünün seneye çok hızlı başladığına dikkati çeken Çetinkaya, şöyle devam etti: "Pandemi sonrasında stokların azalmasıyla birlikte ciddi bir talep vardı. Devamında ABD çok ciddi bir taleple geldi. En büyük pazarlarımızdan biri olan ABD'ye senenin ilk yarısında ciddi sevkiyatlar yapıldı. Fakat ikinci yarıyla birlikte ve özellikle son iki ayda Amerika'daki resesyon söylentilerinin artık iyice hissedilir olmasıyla alımlar çok hızlı bir şekilde yavaşlamaya başladı. Buna rağmen tüm sektörde totalde yüzde 10'luk bir artışla 6,5-6,6 milyar dolar gibi bir seviyede maden ihracatımızı bugüne kadarki en büyük rakamla kapatmış olacağız. Çin pazarı maalesef halen kapalı. Bu kayıpları yaşamamıza rağmen hala yüzde 10 artış bence ciddi bir başarı."

Ticaret Bakanlığı'ndan 'teknik engel' adımı

Ticaret Bakanlığı, ülkelerin uyguladığı teknik engellerin ihracatın önüne çıkması için adım attı. Bakanlık tarafından ilk defa hazırlanan Ticarette Teknik Engeller Raporu'yla, ihracatçıların farklı ülke pazarlarına girişte karşılaştıkları test ve belgelendirme işlemleri ve standartlar gibi engellere karşı hazırlıklı olması ve ticaretin bu engeller sebebiyle ak-

samadan işlemesi amaçlanıyor. Rapor, ihracatçıların bilgilendirilmesi için Türkiye'nin hedef pazarları arasında yer alan 15 ülke tarafından uygulanan teknik engeller de tek tek sıralandı. İhracatçıların bu alanda karşılaştıkları sorunlara ilişkin yapılan ankete göre de firmaların yüzde 98'i ihracat pazarlarına girişte ticarette bir teknik engel ile karşılaşılıyor.

Tarım Kredi 2023'te 3 bin noktada tüketicilerle buluşacak

Tarım Kredi Kooperatifleri Genel Müdürü Hüseyin Aydın, yıl sonu itibarıyla hedeflerinin 2 bin noktada tüketiciye ulaşmak olduğunu açıkladı. "2023'ün ilk yarısında ise 3 bin noktada tüketicimizle buluşmuş olacağız" diyen Aydın, rekabette kaliteyi getirdiklerini, son dönem yaptıkları atakla rakiplerinin kendilerini ciddiye aldıklarını hissettiklerini ifade etti. Genel Müdür Hüseyin Aydın açıklamalarına şöyle devam etti: "Bir markette diyalim bin 500 ürün bulunuyor, bunların 750'si direkt üreticiden veya kooperatiftan alınarak TK markası taşıyor. En ucuz olduğumuz 70 ana ürünü yıl so-

nuna doğru 100 ürüne çıkaracağız. Kaliteyi en ekonomik şekilde müşterilere ulaştırmaya çalışıyoruz. Zarar etmiyoruz, kar da etmiyoruz. Yıl sonu 100 ana üründe yüzde 0,5 ile yüzde 30 arasında daha ekonomik bir fiyatla ürünlerimizi müşteriler-

rimizle buluşturacağız."

Türkiye genelinde depolar açmaya devam ettiklerini belirten Kozan, şunları kaydetti:

"Büyükşehirlerdeki büyüme-mize paralel olarak 8 yeni depo projemiz var. Rakiplerimiz bizim iş ortaklarımız, son yıllarda marketlerde hızlanmamızla beraber kendi tedarikimizi kendimiz yapıyoruz. 13 depomuz var, yeni yatırımlarla beraber 8 depo daha gelecek, bu depoların yerlerinin hepsi planlanmış, hedefe götüren yerler olacak. Aralık sonu itibarıyla 81 ilin tamamında marketimiz olacak. Şu an iki ilde yokuz. 5 bin nüfusun üzerinde bütün ilçelere girecek strateji yaptık."

TOBB'dan "her sektörde kadın çalışan" seferberliği

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Kadın Girişimciler Kurulu Başkanı Nurten Öztürk, her sektörde kadın çalışanların bulunması için projeleri yürüttüklerini belirtti.

Aynı zamanda OPET Yönetim Kurulu Kurucu Üyesi olan Öztürk, kurul olarak kadın girişimciliğini geliştirmek, girişimci kadın sayısını ve potansiyelini artırmak için çalışmalar yaptıklarını söyledi.

Öztürk, kadın istihdamı ve cinsiyet eşitliği konusuna da yönelindiklerine dikkati çekerek, "Şimdi diyoruz ki 'Girişimci olmak için her şeyden önce kadının cesaretlenmesi, kendine güvenmesi, yetkin hale gelmesi ve istihdama girmesi lazım' Kadınların çalışmanın nasıl olduğunu bilmesi, kendine güvenmesi lazım. Bunun için istihdam üzerinde duruyoruz" dedi.

YANIS VAROUFAKIS

Tekno-Feodal yönetim dönemi başladı **02**

EBRU DEMİR KOÇAK

'Çalışan bağlılığı'ndan, 'Çalışan deneyimi'ne yolculuk **04**

Kısır döngüden kurtulmanın yolu, kalite **02**

Dolarizasyon yüzde 54,9'a geriledi **02**

Togg'da siparişler Şubat 2023'te **07**

İş Bankası girişimcilere özel şube açtı **07**

ISSN 1301-9090

Risklerin kara kutusu Kalite Kongresi'nde açıldı

Karlılıkta kısır döngüden kurtulmanın yolu kalite

Türkiye Kalite Derneği'nin (KalDer) gelenekselleşen Kalite Kongresi'ni geçen hafta gerçekleştirdi. Konferansta konuşan Prof. Özgür Demirtaş, “Üretim ne kadar kalitesizse kâr marjı da o kadar düşük olur ve olumsuz kısır döngüden çıkmak zorlaşır” uyarısı yaptı.

Kongrenin kapanış konuşmasını Türkiye'nin FIFA Kokartlı İlk Kadın Hakemi Prof. Dr. Lale Orta yaptı. Yaşam Biçimi Olarak Kalite konulu konuşmasının da futbol karşılaşması metaforu üzerinden hayatta etik kavramının önemine değinen Prof. Dr. Orta; “Hayatta herkese iyi davranamazsınız, bu noktada asıl olan eşit olana eşit davranmaktır. Çünkü Victor Hugo'nun da dediği gibi ‘İyi olmak kolaydır, zor olan adil olmaktır’ diye konuştu.

Türkiye Kalite Derneği'nin (KalDer) gelenekselleşen Kalite Kongresi, TÜSİAD iş birliğiyle 31'inci kez kapılarını bilim ve iş dünyasına açtı. Avrupa'nın en prestijli ve en çok izlenen organizasyonlarının başında gelen ve 2 binin üzerinde katılımcıyı buluşturan kongrede iki gün boyunca 10 farklı oturum gerçekleşti. 22-23 Kasım tarihlerinde, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin ev sahipliğinde ve Kocaeli Sanayi Odası'nın katkılarıyla “Riskin Ötesi: Bilim, Sektör ve Toplumda Adalet” temasıyla düzenlenen etkinlik, iki gün boyunca birbirinden değerli çok sayıda konuşmacıyı da ağırladı. Tanyer'in platin sponsor, Aygaz, Opet, Tüpraş, Metro İstanbul, Bimser ve Weld Uluslararası Taşımacılık'ın altın sponsor olduğu kongrenin açış konuşmalarını KalDer Yönetim Kurulu Başkanı Yılmaz Bayraktar, TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Orhan Turan ve Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı Doç. Dr. Tahir Büyükakın üstlenirken, Sabancı Üniversitesi Finans Kursu Başkanı Prof. Dr. Öz-

gür Demirtaş ise kongrenin ana konuşmacısı olarak yer aldı.

Kalite fırsatları da artırır

Prof. Dr. Demirtaş; “Türkiye'nin önümüzdeki 30 yılda ihtiyaç olan temel şey elbette ki daha fazla ihracat yapması, ancak burada ihracatın içindeki yüksek teknoloji ürünlerin payı kritik rol oynuyor. Dolayısıyla kalite hayatımızın her alanında olmalı çünkü kalite olduğu zaman yüksek kâr marjlarından bahsedebiliriz. Bu aslında tam olarak güzel bir döngü. Ne kadar çok kaliteli ürün üretirseniz o kadar çok kârınız yükselir, ne kadar çok kârınız artarsa ileride daha kaliteli ürün üretmeniz için fırsatlarınız olur. Üretim ne kadar kalitesizse kâr marjı da o kadar düşük olur ve olumsuz kısır döngüden çıkmak zorlaşır” dedi.

Moderatörlüğünü EWA Kurumsal Danışmanlık Kurucu Ortaç Dilek Emil'in yaptığı Gıda: 2030'a Doğru Gıda Güvenliği oturumunda Hacettepe Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Vural Gökmen, Gıda Kurtarma Derneği Yönetim Kurulu Baş-

kanı Berat İnci ve EBRD Türkiye Başkan Yardımcısı Mehmet Uvez gıda sisteminin karşı karşıya olduğu riskleri aşmanın yollarını masaya yatırdı.

Kaynak yönetiminin önemi

Kaynaklar: Zincir Ne Kadar Güçlü? oturumunun moderatörlüğünü UND Başkan Yardımcısı Fatih Şener üstlenirken konuşmacı olarak Ekol Lojistik EYS ve Sürdürülebilirlik Stratejileri Kıdemli Lideri Korhan İşçil, Türk Ekonomi Bankası Tedarik Direktörü Arda Polat ve KeyLine Lojistik Kurucusu Dr. Kayhan Turan talep ve değer zincirinin önemine dikkat çekti. İlk günün son oturumu olan Kapsayıcılık: Daha Dirençli Bir Ekonomi'nin moderatörlüğünü İKV Genel Sekreteri Dr. Çiğdem Nas yaparken konuşmacılar ise Kocaeli Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı Mali İş Birliği ve Proje Uygulama Genel Müdürü Bülent Özcan ile Ticaret Bakanlığı Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdür Yardımcısı Bahar Güçlü oldu.

Türkiye'nin kalite liderlerine mükemmellik ödülleri verildi

Başvuran 14 kuruluş arasında Türkiye Mükemmellik Ödül Jürisi tarafından yapılan değerlendirme ile kalite yolculuğunda başarılı olan kurum ve kuruluşlar ödülleri aldı. Buna göre Gürmen Group Üstün Performansta İlerleme aşamasında ödüle layık görüldü. Boğaziçi Yönetim A.Ş., Üstün Performansta Yetkinlik Aşamada 3 Yıldız Belgesi'ni aldı. Üstün Performansta 4 Yıldız Belgesi'ne Ayger-san A.Ş. ve KADEM layık görüldü. Farba, Sarıçam Belediyesi, Uludağ Elektrik, Yedaş Yeşilirmak Elektrik Dağıtım A.Ş. ve TB Sewtech Turkey ise EFQM Üstün Performansta 5 Yıldız Belgesi'ni almaya hak kazandı. Metro İstanbul A.Ş. “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Çeşitlilik ve Kapsayıcılık” iyi uygulamasıyla, Toyota Boshoku Türkiye “Touch Up” iyi uygulamasıyla ve Vakıf Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.Ş. “Entegre Stratejik Planlama” iyi uygulaması ile Türkiye Mükemmellik Ödülü'nün sahipleri oldu.

KURUCUSU
Nezih DEMİRKENT

DÜNYA Eko Basım Yayın Dağıtım
Tic. ve San. A.Ş.
adına İmtiyaz Sahibi
Didem DEMİRKENT

CEO
Burcu KÖSEM

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Gürhan DEMİRBAŞ

Görsel Yönetmen
Erdal BAYRAKTAR

Reklam Müdürü
Sait RAVANOĞLU

Satış ve Dağıtım Müdürü
Mustafa DEMİR

Abone Müdürü
Tolga DEMİRBAŞ

Yayına Hazırlık
DÜNYA
ajansd

Merkez
Eski Büyükdere Cad. No:37 Kat: 4
Maslak İş Merkezi 34485
Sarıyer / İstanbul
Tel: 0(212) 285 10 12/14
Web: www.dunya.com

Baskı
Dünya Eko A.Ş.
Tuna Cad. Alkaya Sok. No: 11
Küçükçekmece - İstanbul

Dağıtım
Turkuvaz Dağıtım A.Ş.

Tekno-feodal yönetim dönemi başladı

Elon Musk, Twitter'ı devraldıktan ve kendisini Tweet Başkanı ilan ettikten hemen sonra, platformu her şeyin tartışıldığı ‘kamu meydanı’ olarak korumaya taahhüdünü teyit etti. Bu akıllıca bir taktikti. Çünkü Elon Musk, halkın dikkatini dağıtmayı başarmış ve asıl amacını gizlemenin önünü açmıştı. Evet belki Musk Twitter'ı 44 milyar dolara satın aldı fakat bu onu yeterince tatmin edecek bir ayrıntı değildi. Dolayısıyla çevrimiçi ödemelere öncülük etti. Araba endüstrisini alt üst eden, uzay yolculuğunda devrim yaratan hatta iddialı beyin-bilgisayar arayüzleri üzerinde deneyler yapan Musk için Twitter büyük resmin en büyük tuvaliydi. Bu zamana kadar sağladığı teknolojik başarılarla dünyanın en zenginleri arasındayken Musk'ın ne yazık ki başarıları ve serveti, ona bulut tabanlı sermayedarlar arasında dahil etmeye yetmedi. Musk'ın yeni yönetici sınıfına girip, bulut tabanlı sermayenin gücünden yararlanması için Twitter şüphesiz vazgeçilmez bir hedefti.

Kapitalizmde gücün adı bulut tabanlı sermayeler

Kapitalizmin şafağından beri güç, sermaye mallarına sahip olmaktan kaynaklandı. Buhar motorları, Bessemer Fırınları, endüstriyel robotlar bu gücün simgeleriyle. Bugün ise sahiplerine şimdiye kadar hayal bile edilemeyen güçler veren şey bulut tabanlı sermayenin ta kendisi. Tüketicilerin istediği şeyleri imal etmek için üretilmiş araçlara indirgenen eski moda karasal veya analog sermayenin aksine bulut sermaye; davranışlarımızı sahiplerinin çıkarları doğrultusunda değiştirmek için üretilmiş bir araç olarak işlev görür. Aynı sonucu çiftlikleri, fiber optik kablolar ve cep telefonu kulelerinden oluşan aynı labirentte çalışan aynı algoritma, aynı anda birden çok mucize gerçekleştirir.

Teknoloji lordu, muzaffer yürüyüşü kenardan izlemeli

Sonuç olarak Elon Musk, tekno-feodalistlerin muzaffer yürüyüşünü kenardan çaresizce izleyen tek teknoloji lordu olmayı bir bakıma reddetti. Tesla otomobil şirketi, arabalarını büyük veri üreten ve sürücülerini Musk'ın sistemlerine bağlayan dijital bir ağ üzerindeki düğümlere dönüştürmek için bulutu akıllıca kullanıyordu. SpaceX roket şirketi ve şu anda gezegenimizin çevresini kirleten düşük yörüngeli uydusu sürüşü ile bulut sermayesinin gelişimine önemli ölçüde katkıda bulunuyor. Fakat Musk, iş dünyasının korkunç çocukları için sınır bozucu bir şekilde, bulut sermayesinin sağlayabileceği devasa ödüllere açılan bir kapıdan yoksundu. Twitter ile eksik ağ geçidi de tamamlanmış oldu.

Musk, açıklayıcı bir tweet ile Twitter'ı bir “her şey uygulamasına” dönüştürme tutkusunu itiraf etti. Benim tanımıma göre bir “her şey uygulaması”, sahibinin tüketici davranışını değiştirmesine, bulut serflerine dönüşen kullanıcılarından ücretsiz iş gücü elde etmesine ve son olarak satıcılardan ücret almasına izin veren bulut sermayesine açılan bir ağ geçidinden başka bir şey değil. Yani mallarını satmak için bulut kiralama biçimi. Şimdiye kadar Musk, bir “her şey uygulamasına” dönüşebilecek hiçbir şeye sahip olmadı ve sıfırdan bir uygulama yaratmanın da hiçbir yolu yoktu. İşte Twitter ile bunun önünü açmış oldu.

Bot ve trolleri ayıklayıp, kimlikleri belirleyecek

Kitlesel olarak üretilen elektrikli arabaları nasıl cazip hale getirebileceği ve uzayı fethetmekten kâr elde edeceği üzerinde çalışırken, Amazon, Google, Alibaba, Facebook ve Tencent'in WeChat'i, “her şey uygulaması” potansiyeline sahip platformlar ve arayüzler etrafında dokunaklarını sıkıca sarıyordu. Yalnızca böyle bir arayüz satın alınabilir-di. Musk'ın şu anki mücadelesi, Twitter'ın kendi bulut sermayesini geliştirmek ve onu mevcut Büyük Veri ağına bağlarken, bu ağı dünyanın yollarında çapraz geçiş yapan Tesla arabaları ve gökyüzünde çapraz geçiş yapan sayısız uydudan toplanan verilerle sürekli olarak zenginleştirmek. Twitter'ın geri kalan iş gücünün sinirlerini yatıştırabileceğini varsayarsak, bir sonraki görevi, yeni Twitter'ın kullanıcılarının kimliklerini bilmesi ve sahiplenmesi için botları ortadan kaldırmak ve trolleri ayıklamak olacak.

Reklam verenlere yazdığı bir mektupta Musk, alakasız reklamların spam olduğunu, ancak alakalı olanların içerik olduğunu doğru bir şekilde belirtti. Bu tekno-feodal zamanlarda, bu davranışı değiştiremeyen mesajların spam olduğu, ancak insanların ne düşündüğünü ve ne yaptığını etkileyen mesajların önemli olan tek içerik olduğu anlamına gelir. Yani gerçek güç bu. Özel bir tımarhane olarak Twitter, asla dünyanın kamusal meydanı olamaz. Konu asla bu değildi. Asıl soru, yeni sahibine yeni tekno-feodal yönetici sınıfı içinde güvenli bir üyelik sağlayıp sağlayamayacağıyla ilgili.

IIF: 2023, küresel ekonomi açısından 2009 kadar zayıf

IIF Başekonomisti Robin Brooks ve Jonathan Fortun liderliğindeki IIF ekonomistlerinin yayınladıkları notta, küresel büyümenin 2023'te yüzde 1,2'ye gerileyeceği öngörüldü. Baz etkilerden arındırıldığında bu rakam 2009'dan bu yana dünya ekonomisinin gördüğü en düşük büyüme işaret etti.

Analistler notta, “Küresel ekonomi için yaklaşan darbenin ciddiyeti, esas olarak Ukrayna'daki savaşın gidişatına bağlı. Çatışmanın Putin için ‘varoluşsal’ olduğu göz önüne alındığında temel tezimiz ihtilafın 2024'e de uzayacağı yönünde” ifadelerine yer verdi.

IIF'ye göre yavaşlamaya savaştan en çok etkilenen Avrupa öncülük edecek. Euro bölgesi ekonomisi, tüketici ve ticari güvendedeki keskin düşüşlerin ardından yüzde 2 küçülecek.

MB: Dolarizasyon yüzde 54.9'a geriledi

Merkez Bankası Kasım ayı Finansal İstikrar Raporu'nu yayımladı. TCM-B'nin yayımladığı raporda, gelişmiş ülkelerde resesyon beklentilerinin artması nedeniyle küresel iktisadi faaliyetin yavaşladığı kaydedildi. Hanehalkı borçluluğu hakkında yapılan değerlendirilmede, şöyle denildi: “Türkiye’de emsal ülkelere göre oldukça düşük olan hanehalkı borçluluğu, son 10 çeyrek boyunca kesintisiz azalmaya devam etmektedir. Hanehalkı varlıklarında liralışmanın kuvvetlenmesi öngörülmek-

tedir.”

Raporda hanehalkı TL mevduat bakiyesi belirgin şekilde artmaya devam ettiği vurgulanırken “Hanehalkının, tasarruflarını yabancı para (YP) mevduatından Kurumal Mevduat’a (KKM) yöneltmelerinin bu gelişmede önemli rol oynadığı, enflasyon beklentilerinde sağlanacak iyileşme ile portföy tercihlerinin TL mevduat yönünde güçlenerek devam etmesi ve hanehalkı varlıklarında liralışmanın kuvvetlenmesi öngörülmektedir” değerlendirildi.

04

"Geçmiş analiz ederek geleceği oluşturamazsınız"

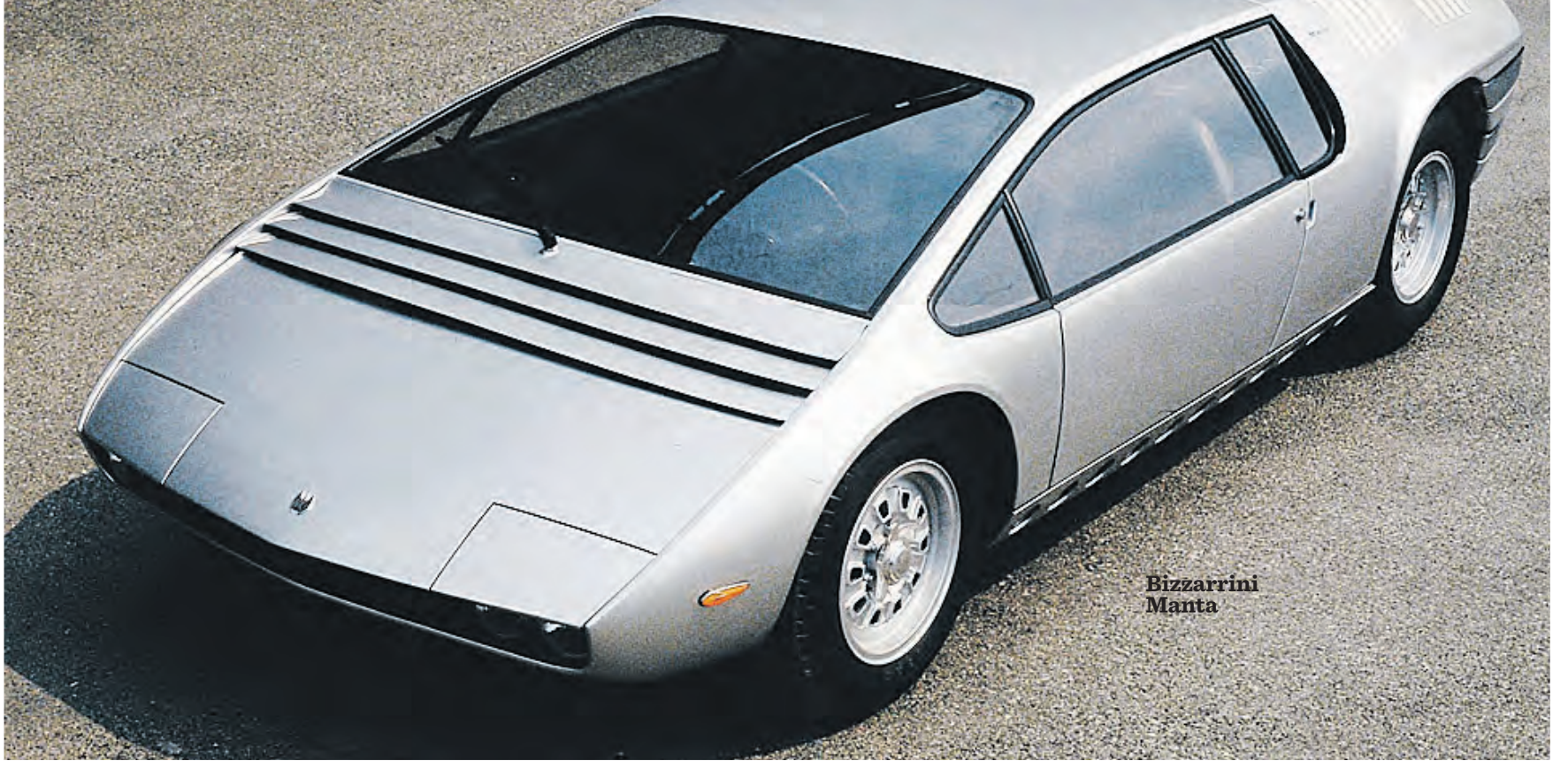
05

"Elveda" mı yoksa "görüşmek üzere" mi?

EKONOMİ • POLİTİKA

DÜNYA

haftasonu

O, tüm zamanların efsane otomobil tasarımcısı GIORGETTO GIUGIARO

67 yıllık kariyerinde 60 milyondan fazla satışı olan 200 model tasarladı. 1999'da "Yüzyılın Otomobil Tasarımcısı" ödülünü aldı. DeLorean ve Lotus Esprit gibi çılgır açan tasarımlarının yanı sıra Fiat Panda gibi kitlesel modelleri ve hala tasarımcılar için referans olan bir dizi konsept otomobil tasarımı bulunuyor.

İstanbul - DÜNYA

Giorgetto Giugiaro'nun otomotiv dünyası üzerindeki etkisini otomobil ve tasarımla ilgilenen herkes bilir. 1999 yılında "Yüzyılın Otomobil Tasarımcısı" ödülünü alan ve sayısız 4 tekerlekli taşıtın tasarımcısı, 7 Ağustos 1938 doğumlu.

Yolculuğu, 1955 yılında henüz 17 yaşındayken Fiat ile başladı. Giorgetto Giugiaro, Torino tasarım sahnesinde çok hızlı bir şekilde adını duyurdu. Zarif, yenilikçi tasarımları, dünya çapındaki otomobil devleri arasında büyük beğeni topladı. Yaratıcı tutkusu ile ikonik lüks arabalardan hafif sportif modellere kadar bir çok tasarıma imza attı: Maserati Ghibli, Alfa Romeo Giulia Sprint G7, Volkswagen Golf ve Fiat Panda Giugiaro'nun zihninden doğan efsanevi araçlardan sadece birkaçı. Bugün 84 yaşında ve onu otomotiv endüstrisinde efsane yapan enerjisi hala sürüyor. Tasarımları ve başarıları sayfalarca sürer ama gelin Giorgetto Giugiaro'nun yolculuğuna hızlıca bir göz atalım:

1955'te 17 yaşındayken teknik resim okulunun yıl sonu sergisine davet edilen Fiat'ın o dönemki baş tasarımcısı Dante Giacosa, Giugiaro'nun çizimlerinden çok etkilenir ve bu şekilde Fiat'ta çalışmaya başlar. 4 yıl çalıştıktan sonra Fiat'ta ilerleyemeyeceğini düşünen Giugiaro tekrar sanata yönelme kararı alır ve sanat akademisine gitmek için çalışmalarına başlar.

İtalya ve dünyanın en önemli stüdyolarından birisi olan Bertone'nin baş tasarımcısı Franco Scaglione'nin görevden ayrılmasıyla Nuccio Bertone'in radarına girer. Bertone stil merkezinin baş tasarımcısı olur. Ve Alfa Romeo 2000/2600 Sprint, 21 yaşındaki Giugiaro'nun tasarladığı ilk otomobil olarak tarihe geçer.

Alfa Romeo, yeni Sprint'ın gövde üretim işini Bertone'ye vermiştir. 1963'te üretime geçen otomobil tüm dünyada büyük bir hayran kitlesine sahip olur. Giugiaro o dönem Ferrarileri için oldukça radikal bir tasarıma imza atar. Aracın ön tasarımı o sezon Ferrari Formula 1 takımının yarıştığı ve şampiyon olan otomobil Dino 156 F1 'Sharknose'dan ilham alır.

1967'de Fiat yıllarından itibaren tanıdığı üretim mühendisi Aldo Mantovani ile Italstyling'i ismiyle kurup daha sonra Italdesign olarak değiştirdikleri firmada tasarımlarını yapar. Kendi firmasında tasar-

ladığı ilk otomobil Bizzarrini Manta'dır. Otomobil 1968 Torino otomobil fuarında 'monovolume' gövde tasarımı ve üç kişinin yan yana oturmasını sağlayan koltuk konfigürasyonu ile fuar ziyaretçilerinin bir hayli ilgisini çeker. Origami 1971 Torino fuarında Maserati Boomerang konseptini tanıtan Giugiaro Bertone'nin Carabo ve Stratos Zero konsept otomobilleriyle birlikte otomobillerde keskin köşe akımı başlatmış ve bütün otomobil dünyasını 70'li ve 80'li yıllar boyunca etkisi altına almıştır.

Başarımı 1969'da fark ettim

Giugiaro bu origami konseptini Lancia Delta, VW Golf ve Fiat Panda gibi binek otomobillere de uyguladı.

"Başarımı özellikle 1969'da bir grup Volkswagen yöneticisi, başkanı ve gazeteci Motor Show için Torino'ya geldiğinde fark ettim. Yeni Volkswagen'i kimin geliştireceğine karar vermek üzere seçtikleri 6 tasarımdan 4'ü bana aitti" sözleri ile Volkswagen ile başlayan sürecini anlatıyor.

1969 sonbaharında genç bir İtalyan otomobil tasarımcısı, Volkswagen'in Wolfsburg'daki genel merkezinde Alman mühendislerle bir toplantıya girer ve otomobil tarihini değiştirir. Volkswagen, zor durumdaydı. Almanya'nın 2. Dünya Savaşı sonrası yeniden keşfini simgeleyen 36 ya-

şındaki ünlü Beetle'in satışları düşüyor ve şirketi alaşağı ediyordu. CEO Kurt Lotz, Torino Otomobil Fuarı'na en iyi 6 tasarımcıyı seçmesi ve tasarımcıları davet etmesi için bir ekip göndermişti. Aslında, 6 tasarımdan 4'ü 15 Alman mühendisin kaşısında oturan genç İtalyan tarafından tasarlanmıştı.

Mühendisler, İtalyanların özellikle de

onun gibi pek çok gösterişli spor araba tasarlamış olan İtalyanların güzel araçlar çizebileceğini ancak ciddi projeler için güvenilir olmadığını düşünüyorlardı. Mühendisler, Volkswagen'in yeni araba için yakın zamanda piyasaya sürülmüş olan Fiat 128'i temel alacaklarını açıkladılar. Ve bir 128'i parçalarına ayırdıklarını söyleyerek ona motor bölümünü gösterdiler. "Bunlar Fiat 128'in ölçüleri değil" dedi genç adam.

Bu tasarımcının teknik detaylara takıntılı bir ilgisi ve inanılmaz bir hafızası vardı. Mühendisler itiraz etti, ancak kontrol edildiğinde haklı olduğu anlaşıldı. Genç adam işi aldı ve tasarlayacağı araba Volkswagen Golf'dü. Bu, spor arabayı yeniden icat edeceği ve bir çok insanın gençliğini şık hatchback'ler sürerek geçireceği anlamına geliyordu. 33 milyon satışla otomotiv tarihinin en çok satan arabalarından biri olan VW Golf (ABD'de Rabbit ve Meksika'da Caribe olarak isimlendirildi) Wolfsburg mühendislerinin gezegendeki en büyük otomobil üreticileri olmalarına yardımcı olacaktı.

İlk MPV'yi tasarladı

Bmw ve Lamborghini'nin ortak projesi olarak başlayan 'M1', Lamborghini'nin finansal sıkıntılarından dolayı projeden ayrılmasıyla tamamlanması zor bir süreç girdi. Giugiaro aracın hem tasarımını

üstlendi hem de üretimi Italdesign tesislerinde gerçekleşti. 78-81 arası 456 adet üretilen M1 BMW'nin ilk 'M' otomobili olma unvanına sahip. 1978 Torino fuarına gelenler Italdesign standında gördükleri araçla adeta şoka uğramışlardı. Lancia Megagamma'yı estetik açıdan beğenmişler hatta aracın otomobil olup olmadığı konusunda bile kararsız kalmışlardı. Ama Giugiaro aslında bugünkü tanımıyla ilk MPV'yi (Multi Purpose Vehicle) tasarlamıştır. Hem de ilk MPV olarak kabul edilen Renault Espace'tan 6 yıl önce... Kullanıcıya değişken iç hacim ve mükemmelen yakın ergonomi sunan otomobil zaten var olan Lancia Gamma platformunda üretilebilecek olma avantajına da sahipti.

İlk Panda 23 yıl üretimde kaldı

Ralli severlerin yakından tanıyacağı Lancia Delta da bir Giugiaro tasarımıdır. Otomobillerde ilk defa gövdeye entegre ve gövde rengi tampon uygulaması Giugiaro sayesinde Lancia Delta ile başladı.

Fiat 126 ve 127 modellerinin arasında konumlandırmak için iç hacmi geniş ve herkes tarafından ulaşılacak bir araç planlamaktadır. Ama aracın üretim maliyetlerinin 126'yı geçmemesi konusunda ısrarcıdır. Yaz tatiline çıkan Giugiaro bir yandan da otomobil üzerinde düşünmeye başlar. Fiat yöneticileri 'Az çoktur' felsefesine odaklanan Giugiaro'nun tasarımına hayran kalırlar.

İlk Panda 23 yıl boyunca üretimde kalır. Panda projesi aynı zamanda Fiat - Italdesign işbirliğinin ilk meyvesidir. Panda'yı; Uno, Croma, Punto ve Grande Punto modelleri izler.

Oğlu Fabrizio'nun da otomobilden mimariye çok yönlü bir tasarım hayatı var. 2013'te kurdukları Giugiaro Architecture şirketinin başında Fabrizio Giugiaro bulunuyor.

Giugiaro'nun hem akla hem de duygulara hitap etme yeteneği bir çok otomobil üreticisinin de yüzünü güldürdü. Sadece Almayada 6 milyon adet üretilen Golf 1, Brezilya ve Güney Afrika gibi ülkelerde de farklı isimlerle geçtiğimiz yıllara kadar üretildi. İlk jenerasyon Fiat Panda 4,5 milyon adet, ilk jenerasyon Fiat Uno 9,5 milyon adet ve ilk jenerasyon Fiat Punto 3,4 milyon adet üretildi. Aynı zamanda 2005 yılında piyasaya çıkan Fiat Grande Punto'nun da tasarımcısı Giugiaro ve halen üretimde olduğu için satışları devam ediyor.

Hyundai ve Giorgetto Giugiaro'dan Pony Coupe işbirliği

Hyundai, 1974 yılında tasarladığı konsept modelini tekrar canlandırıyor. Orjinal Pony ve Pony Coupe konsepti, İtalyan Giugiaro ile ortaklaşa hazırlanacak. Hyundai, tüm dikkatleri üzerine çekecek konsepti bahar aylarında görücüye çıkaracak. 1974 yılında Gior-

getto Giugiaro tarafından tasarlanan etkileyici Pony Coupe konseptini yeniden inşa etmek için İtalyan tasarım firması GFG Style ile bir iş birliği yaptı. Tasarım firmasının sahibi olan baba ve oğul Giorgetto ve Fabrizio Giugiaro modeli tekrar hazırlayacak.

"Geçmişi analiz ederek geleceği oluşturmazsınız"

Geleceği tahmin etmek imkansızdır. Ancak geleneksel iş modelleri yine de denerler. Roger Martin, yönetim liderlerinin bakış açılarını yeniden gözden geçirmeleri gerektiğini söylüyor.

İstanbul - DÜNYA

İşletme yönetimi alanında düşünce lideri, Toronto Üniversitesi Rotman School of Management'ın eski dekanı Roger Martin'in yeni kitabı "A New Way to Think: Your Guide to Superior Management Effectiveness" (Düşünmenin Yeni Yolu: Üstün Yönetim Etkinliği Rehberi) Harvard Üniversitesi tarafından yayınlandı.

Kitap, Forbes tarafından "2022 İçin Okunması Gereken 10 Kariyer ve Liderlik Kitabı"ndan birisi seçildi

Dünyanın en başarılı şirketlerinden bazılarının CEO'larına danışmanlık yapan Roger Martin, konuştuğu hemen hemen her yöneticinin bir "modeli", yani stratejilerine ve faaliyetlerine rehberlik eden bir çerçeve veya düşünce tarzına sahip olduğunu belirtiyor. "Ancak bu modelleri o kadar otomatik olarak işliyor ki işe yaramadığında tipik tepkileri aynı modeli daha büyük bir şevkle yeniden uygulamak oluyor" diyor.

İşletme eğitiminin temel taşlarından birisinin tüm kararların titiz veri analizine dayanması gerektiği fikri olduğuna işaret eden Roger Martin günümüzde bu temelin belirsiz bir geleceğin ağırlığı altında parçalanmaya başladığını söylüyor. Roger Martin "Bazı geleneksel yönetim modelleri, gelecekteki eğilimlerin geçmişi yansıtacağını varsayar. Ancak hızla değişen bir dünyada bu yaklaşım, giderek daha az güvenilir hale geliyor" diyor. Roger Martin kitabından öne çıkanları şu sözlerle paylaşıyor:

Yönetim modelinizi yeniden düşünün

"A New Way to Think" (Düşünmenin Yeni Bir Yolu) daha etkili bir yönetici olmak için kullandığınız modelleri nasıl daha fazla sahiplenebileceğinizle ilgili. Kitapla birlikte yöneticilerin artık işlerine yaramayacak bazı modelleri atacak kadar cesur olmalarını umuyorum. Kitap, yöneticilerin düşünme şekilleri ve eylemlerine rehberlik eden düşünmekalıpları üzerine yaptığım çalışmanın bir uzantısı olarak ortaya çıktı.

Geleneksel yaklaşımların birçoğu kendi ağırlıkları altında ufalanıyor. Örneğin, 1970'lerin sonlarından bu yana hissedar değerini en üst düzeye çıkarmak için üst düzey yöneticilere ve özellikle CEO'ya hisse bazlı teşvikler sağlamanız gerektiği söylendi. Bu, 1990'larda baskın model haline geldi. İnsanların bir modeli artan hızla uygulamaya devam etmelerinin nedeninin ortaya koyduğu olumlu bir fark olduğu düşünülür. Oysa bu uygulamanın hissedarlar için işe yaradığına dair bir kanıt yok. CEO'ların daha fazla teşvik almasının çok da olumlu sonuçlar yaratmadığını da iddia etmek mümkün. "Bunu yapmanın daha iyi bir yolu var mı?" so-

Pek çok yetenek yer değiştiriyor. Ve niyetleri bu olmadığı halde en yüksek teklifi verene gidecekmiş gibi görülmüyorlar. Oysa yetenekler, kendilerini özel hissettirecek bir yere gidiyorlar.

rusunu sormanın vakti gelmedi mi? İşletme eğitiminden çıkan model, tüm kararların titiz, gerçeklere dayalı analizlere dayanması gerektiğini söyler. Ve eğer bunu yapmazsanız eksik ya da yetersizsiniz anlamına gelir. Aslında bu analizin varsayımı, geleceğin geçmişle aynı olması gerektirir. Aksi takdirde, yaptığınız analiz, evreni temsil etmeyen bir örneğe dayanır. Ve size "İstatistik 101" de bunun kötü bir fikir olduğu öğretilmiştir. Beklediğimiz sonuçlara ulaşmayan bu modellere yeniden bakmanın zamanı geldi.

İşe yarayacak strateji tasarlamak bir efsane

Gelecekte kesinlikle işe yarayacak bir strateji tasarlayabilmenin bir efsane olduğunu düşünüyorum. Geleceği bilmek çok önemli bir güç ama biz sıradan insanların hiçbir geleceği bilmiyor. Stratejinin yapabileceği tek şey, şansınızı artırmak veya şansınızı azaltmaktır. İşlerin beklediğinizden çok farklı bir şekilde gelişebileceği gerçeğini göz önünde bulundurmalısınız. Bu durumda da stratejinize bakmalı ve "Onu nasıl değiştirmem gerekiyor?" diye sormalısınız.

Stratejinizi geçmiş analiz etmeye dayandırırsanız, üstü kapalı olarak geleceğin geçmişle aynı olacağı varsayımında bulunursunuz.

Stratejiyi gelecekle başa çıkmak için bir egzersiz olarak ele alırsanız, o zaman Aristoteles'in tavsiyesini dinlemiş olursunuz. Birçok kişiye bu öğretilmiyor ve farkında değil ama bilimsel yöntemi icat etti. 2 bin yıl sonra Bilimsel Devrim sırasında Bacon, Newton, Descartes ve Galileo tarafından da resmileştirildi. Bilimin babası Aristoteles, dünyanın her şeyin olduğundan farklı olabildiği bir bölümüyle uğraşırken bu metodolojiyi kullanmanızı gerektirdiği konusunda uyardı.

Dünyanın geleceğin geçmişten farklı olabileceği başka bir parçası olduğunu söyledi. Bu, dijital dünya gibidir. 1999'da akıllı telefon yoktu. İlk 2002'de BlackBerry idi. En son kontrol ettiğimde dünyada 4,4 milyar akıllı telefon vardı. İşte bu, her şeyin olduğundan farklı olabileceği o dünyanın bir parçası. Aristoteles'in dediği gibi, "dünyanın o bölgesinde asla, asla, asla, asla bilimsel yöntemi

Roger Martin

Bence iş dünyası insanları katı, titiz veri analizleri ile deli gömleğinin içine soktu. Ondan bir kere kurtulduğunuzda oyunu oynamaya başlarsınız.

kullanmayın." Bu ilginç değil mi? Stratejinizi belirlemek için geçmişi analiz etmemiz gerektiği düşüncesini bırakmamız gerektiğini anladığımızda, stratejilerin daha sağlam olacağını düşünüyorum. Bana göre geleceğin belirsizliğiyle başa çıkmanın en iyi yolu, onu şekillendirmek, başınıza gelmesine izin vermektir. Bunun için de geleceği şekillendirebileceğinize dair bir inanca sahip olmalısınız. Bu daha iyi bir strateji sağlayacaktır.

Daha az veri, daha fazla yaratıcılık

Harika seçimler, verilerden daha fazla hayal gücü gerektiriyor.

Bu, temel olarak insanları özgürleştirmeye yönelik bir alıştırma. Onlara geleceğe yönelik stratejilerini şekillendirmek için verilerin söylediklerine göre hareket etmek zorunda olmadıklarını ifade etmektedir. Bence iş dünyası insanları katı, titiz veri analizleri ile deli gömleğinin içine soktu. Ondan bir kere kurtulduğunuzda oyunu oynamaya başlarsınız. Bu konuda şirketler ve gruplarla çalıştığım da oyunculuğu teşvik ediyorum. Ortaya çıkan fikirler yeterince çılgınca değilse, "Hepinizin çılgınca olduğunu düşündüğü en az bir fikir bulana kadar durmayacağım. Herkes bunun çılgınca olduğunu düşünmüyorsa, o zaman sayılmaz. Bunlardan birini bulana kadar devam edeceğiz" diyorum.

Görmek istediğin etkinin sebebi ol

İnsanlar hayal etme yeteneği ile doğarlar. Sonra politika ve uygulamalar bunu

engeller. Model, "Sadece titiz, istatistiksel olarak anlamlı analitik verilerle destekleniyorsa buna inanacağım" diyorsanız size sadece "Üzgünüm, bu yeterli değil" diyeceğim.

Bir girişimci, "Harika fikrim" dediğinde "Bu çılgınca bir fikrin başarılı olacağına dair ne kanıtın var?" dersiniz girişimci size şöyle bir yanıt verir: "Bunun çılgınca olduğunu düşünmen umurumda değil. Bu işe yarayacak ve sadece ben izle."

Bunu görmezden gelen iş insanları sınıfı var. Bir de "Ben olmayan bir şeyi doğru yapacağım" diyerek geleceği yaratan insanlar. Aristoteles'in dediği de buydu: Görmek istediğin etkinin sebebi ol. İşte bu işletme okullarında bize öğretilen tümevarımcı veya tümdengelimli mantık değil.

Bugün neden sessiz istifadan bahsediliyor?

Şimdi ne oluyor? Dünyada sessiz istifadan bahsediliyor. Yeteneklerin nasıl yönetileceği konuşuluyor. Bence şirketlerin anlamadığı şey, alışkanlığın büyük bir davranış itici gücü olduğu. Alışkanlıkların, sadakat olduğunu sanıyorlar. Oysa zihin rahatlığı sever. Otomatik halleden dönüşen davranışların verdiği rahatlık ortamında hiçbir şey düşünmezsiniz. Her gün otomatik olarak ofise gidip gelme alışkanlığı içindeydik. Bunun hakkında fazla düşünmedik çünkü bu sorgulamayı bıraktığımız bir alışkanlıktı. Hatta bunu sorgulamaya başladığınızda bilinçaltınız "Dur bir dakika. Bu bizim alışkanlığımız. Neyle uğraşıyorsun? Onu sevmeyebilirim ama ben bu alışkanlığım rahatım" derdi.

2. Dünya Savaşı'ndan bu yana en büyük alışkanlık kırılması yaşandı

Siz bunun bilinçli sadakat olduğuna inanırken bir anda COVID geldi ve alışkanlıkta zorunlu bir kırılma yarattı. 2. Dünya Savaşı'ndan bu yana alışkanlık-

Yeteneğin ücretle motive edileceğine bir an bile inanmam

Sorunun diğer kısmı, yeteneği nasıl ele almanız gerektiğidir. Yetenek dünyasındaki varsayım, yeteneğin en çok yüksek ücretlerle motive edildiğidir. Buna bir an bile inanmıyorum. Çünkü yetenek böyle işlemez. Yetenek, adil bir şekilde ödenerek motive edilir. Onlara özel bir yetenek olarak davranan, bireysel yeteneklerini tanıyan bir kuruluş tarafından motive edilir. Bunun anlaşıldığını sanmıyorum. Pek çok yetenek yer değiştiriyor. Ve niyetleri bu olmadığı halde en yüksek teklifi verene gidecekmiş gibi görülmüyorlar. Oysa yetenekler, kendilerini özel hissettirecek bir yere gidiyorlar.

lardaki en büyük zorunlu kırılmanın bu dönemde yaşandığını iddia ediyorum. Kişilerin ofislerine, müsterilerinin ziyaretine gidemediği büyük bir alışkanlık kırılması yaşadı. Ve yeni bir alışkanlık edinildi: Evden çalışma.

Bunun sarsıcı etkisi, büyük. Alışkanlığın bilinçaltından "Tamamen yeni bir uzaktan çalışma alışkanlığı edinmeliyim ve tüm paketi yeniden değerlendirmeliyim" bilincine gitmesine neden oldu. Alışkanlık, şimdi tekrar kırıldı. Şirketlerin işe geri dönülmesini emretmesi ile birlikte kişiler "Patronumu pek sevmiyordum" ya da "İşe gidip gelmekten nefret ediyorum" demeye başladılar. Ve alışkanlığın bir parçası olarak daha önce bilinçaltı tarafından bastırılmış olabilecek tüm diğer nedenler ortaya çıktı.

Çalışan deneyimini anlamak için doğru sorular sorun

Great Place to Work'ün çalışan deneyimi anketi Trust Index'in soruları, çalışanların işyerindeki deneyimleri hakkında gerçek düşüncelerinin öğrenilmesini sağlıyor ve organizasyonların yüksek güvene dayalı kurum kültürü oluşturmalarına yardımcı oluyor.

Liderlerin, çalışanların kendilerini değerli hissedecekleri, yaptıkları işin bir amaca hizmet ettiğini düşünecekleri bir kurum kültürü oluşturmaları için çalışanların geri bildirimlerini dinlemeleri ve bunlara yanıt vermeleri gerekir. Çalışan deneyimi anketine göre çalışan deneyimini ölçümleyen 5 kritik soru şöyle sıralanıyor:

1. Yönetim, çalışanlarla kişisel ilişkiler kurmaya çalışıyor mu?

İlişkiyi kurmanın ilk adımı, çalışanları sadece profesyonel bir bakış açısıyla organizasyona sunabilecekleri katkı amacıyla değil, insan olarak önemsedikleri için dinlediklerini göstermesidir.

2. Yönetim, çalışanların sıra dışı çalışmalarını veya gösterdiği üstün çabayı takdir ediyor mu?

Yönetim ve çalışanlar arasındaki güven ilişkisinin temelinde iki kritik faktör bulunuyor. Bunlardan ilki, çalışanların çabalarını, çalışanlarda karşılık bulacak derecede takdir edip etmediğidir. Diğer faktör de, yönetimin en ölçüde tarafsız

olarak algılandığıdır.

3. Yönetim, çalışanların fikirlerine kulak veriyor mu?

Böylece yöneticilerin çalışanların fikirlerine ve değer verdiği gösterilmiş olur. Yöneticileri çalışanların fikirlerine açık olmaya teşvik etmek, çalışanların organizasyondaki deneyimleri hakkında daha rahat geri bildirimde bulunmalarını sağlar. Bu da, çalışan deneyimini daha da iyileştirmek için kullanılacak daha değerli bilgiler edinilmesine yardımcı olur.

4. Çalışanların sosyal arka planları ve kişisel özellikleri ne olursa olsun, aynı şekilde davranılıyor mu?

Bunun gibi sorular, çalışanların organizasyondaki çeşitlilik, eşitlik, kapsayıcılık ve aidiyet yaklaşımı hakkında ne hissettiklerini ölçmeye yardımcı eder.

5. Organizasyondaki ortam psikolojik açıdan sağlıklı mı?

Olumlu bir çalışan deneyimi için çalışanların kendilerini psikolojik ve duygusal olarak güvende hissetmeleri gerekir. Bir organizasyon her şeyi doğru yapıyor, ancak çalışanlar tükenmiş, toksik bir kültürde sıkışıp kalmış, belirsizlik nedeniyle kaygılı hissediyor ya da ihtiyaç duydukları desteği alamadıklarını düşünüyorlarsa, bu durum genel çalışan deneyimini olumsuz olarak etkileyebilir.

Türk bilim kadınları geleceği şekillendiriyor

L'Oréal Türkiye ve UNESCO Türkiye Milli Komisyonu 20 yıldır bilimde cinsiyet eşitliğini desteklemek, kadınların bilime olan katkısını teşvik etmek, genç ve yetenekli bilim kadınlarımızın başarılarını taçlandırarak daha fazla tanınmalarını sağlamak amacıyla "Bilim Kadınları İçin" programını hayata geçiriyor. Programın 20. yılında kapsamlı ve yenilikçi projeleriyle gelecek vadeden, ilham veren çalışmalarıyla bilimin gelişmesine katkı sağlayan genç ve yetenekli 4 bilim kadını ödülle layık görüldü ve her biri, bilimsel araştırmalarında kullanmak üzere 120 bin TL destek almaya hak kazandı.

Dr. Burcu Bakır Güngör, dünyadaki en yaygın üçüncü kanser türü olan kolorektal kanserin daha hızlı teşhis edilmesi ve kişiye özel tedavi geliştirilmesi için çalışıyor. Dr. Güngör, geliştireceği model sayesinde CRC teşhisi için kullanılacak mikrobiyotayı en aza indir-

meyi, dolayısıyla teşhis için gereken maliyeti ve zamani azaltmayı amaçlıyor.

Dr. Buse Cevatemre, prostat kanserinde kemoterapiye karşı gelişen direnci kırmak için çalışıyor. Dr. Buse Cevatemre "Kastrasyona Dirençli Prostat Kanseri"nde BRPF Grubu Epigenetik Düzenleyicilerin Taksan Direncinin Kırılmasındaki Rolünün ve Moleküler Etki Mekanizmasının İncelenmesi" adını verdiği çalışmasıyla bu direncin üstesinden nasıl geldiklerini araştırıyor.

Doç. Dr. Damla Eroğlu Pala, çok daha yüksek enerjiye sahip ve daha uzun süre çalışabilen lityum-sülfür bataryalar geliştirmek için çalışıyor.

Doç. Dr. Duygu Ağaoğulları projesiyle dünya bor rezervinin yaklaşık yüzde 75'ine sahip olan Türkiye'nin, ileri teknoloji bor ürünlerinin kullanım potansiyelini ortaya çıkartıyor. Projeye ülkemizin kendi kaynakları çok daha verimli hale gelecek.

Çocukların eğitim hayalleri renklendi!

Pritt ve TOÇEV; "Çocuklar İçin Üretiyoruz" projesi için güçlerini birleştirdi. Yapıştırıcı markası Pritt'in instagram hesabı üzerinden gerçekleşen proje kapsamında, katılımcıların yaptıkları her paylaşım bağışa dönüşerek çocukların eğitimine katkı sağlamak üzere TOÇEV'e aktarıldı.

Pritt ve TOÇEV iş birliğinde bu yıl üçüncüsü gerçekleştirilen "Çocuklar İçin Üretiyoruz" projesi, küçüklerin eğitim hayallerine umut oldu. Proje kapsamında, bu yılın temasına uygun olarak ahtapot, yengeç, denizati, kaplumbağa ve denizaltı gibi su altı dünyası figürlerinden oluşan 5 farklı Pritt karakteri şablonu hazırlandı. Katılımcılardan, evlerinde bulunan yumurta, süt kartonu, kağıt rulo ve pipet gibi ambalaj atıklarını kullanarak şablon-

lardaki figürleri yapmaları ve Instagram'da paylaşmaları istendi. Böylece atık malzemelerin "ileri dönüşümle" yeniden değerlendirilmeye teşvik edilmesi ve çocuklarda sürdürülebilirlik bilincinin artırılması hedeflendi.

Pritt, proje için katılımcıların paylaşımlarıyla belirlenen bağış bedeline ek olarak Fritz Henkel Vakfı vasıtasıyla da TOÇEV'e toplamda 10 bin Euro'luk bir bağış daha gerçekleştirdi.

"Elveda" mı yoksa "görüşmek üzere" mi?

İşi bırakma kararı veren profesyonellerin bazıları çalıştığı ortamda mutsuz olduğu için istifa ederken, bazıları ise işyerinden memnun olduğu halde daha iyi bir kariyer hedefiyle işinden ayrılıyor.

Uluslararası işe alım ve danışmanlık şirketi Michael Page, çalışanların işten ayrılma sebeplerini analiz etmek amacıyla geçtiğimiz Nisan - Temmuz ayları arasında bir anket düzenledi. Avrupa genelinde şirketin web sitesinden iş başvurusunda bulunan 5 bin 453 kişinin katılımı ile gerçekleşen çalışmada istifa pişmanlığının nedenleri ve çalışanın ayrıldığı şirkete geri dönme olasılığı da araştırıldı.

Michael Page Türkiye Genel Müdürü Fatih Cömert, "Rekabetçi bir işe alım pazarında şirketler, şirketle arası iyi şekilde ayrılan ve fırsat oluşması halinde geri dönmeyi isteyebilecek yetenekli çalışanları "unutmayı" göze alamazlar. Bu nedenle birçok işveren, ayrılanlarla irtibatla kalabilmeleri ve koşullar uygun olursa onları yeniden işe alabilmelerini sağlayan dönüş programları sunmaktadır" diyor.

En yaygın istifa nedeni, daha fazla sorumluluk ve kariyer isteği

Ankete katılan her 10 kişiden en az yedisi, en az bir kez kendi rızalarıyla bir pozisyon-dan ayrıldığını belirtti. Ayrılma kararını etkileyen faktörlerle ilgili olarak; katılımcıların yüzde 41'i daha fazla sorumluluk almak ve kariyer gelişimlerini hızlandırmak istediklerini söyledi. yüzde 31'i ise sadece yeni bir unvan, yeni bir kariyer veya farklı bir sektör gibi değişiklikler yapmaya çalışıyordu. Yaklaşık yüzde 20'si ise, maaş ve yan hakların iyileştirilmesi isteği, mevcut şirketlerinin değerlerini paylaşmadıkları hissi ve kişisel nedenler yer alıyor. İş yerinde daha fazla sorumluluk alma isteği erkeklerde yüzde 46 iken kadınlarda bu oran daha düşük (yüzde 37). Diğer taraftan kadınların yüzde 25'i ev taşınma, ailevi konular gibi kişisel nedenlerle ayrılma kararı alırken bu oran erkeklerde yüzde 17 olarak gözleniyor.

Yeni iş bulmadan istifa edenlerin oranı yüksek

Ankete katılanların yüzde 43'ü , kariyerlerinde en az bir kez, başlayabilecekleri yeni bir iş olmadan işlerinden istifa ettiklerini belirtti.

Gençler istifa ettiğinde eski iş arkadaşlarını daha fazla özleyor

Büyük bir kısmı, ayrılmanın kendi seçimleri olduğu göz önüne alındığında, kararlar-

rından pişmanlık duyuyor. Katılımcıların beşte birinden fazlası (yüzde 22), bir işten ayrıldıktan sonra pişman olduğunu söyledi. Bu kişilerden; yüzde 47'si yeni şirketlerinin bekledikleri veya umdukları gibi çıkmadığını belirtirken, yüzde 19'u eski çalışma arkadaşlarını özlediğini belirtiyor

"Ayrılmaktan pişmanlık duyan" kişiler yaşlarına göre bakıldığında, en çok genç katılımcıların eski çalışma arkadaşlarını özlediği görülüyor. 49 yaş üzeri katılımcıların yüzde 51'i, pişmanlıklarının başlıca nedeni olarak yeni işverenlerinin beklentileri karşılayamamasını gösteriyor.

Dönmek ya da dönmemek

Katılımcıların yüzde 70'i, eski işverenlerinden birinde işe başladıklarını veya böyle bir fırsat çıkarsa başlamayı düşünebileceklerini belirtti.

Bu ise, işgücündeki boşlukları doldurmakta zorlanan şirketler için büyük potansiyel taşıyan bir yetenek havuzudur. Ancak şirketler, dönüş programlarını tanıtmak ve eski çalışanları şirkete geri dönmeye teşvik etmek konusunda yeterli çabayı göstermiyor. Ankete katılan her 10 kişiden neredeyse sekizi (yüzde 78) bu programlardan haberi dahi olmadığını belirtti.

Şirketler, kurumsal kültürlerini sürekli olarak gözden geçirmeli ve geliştirmeli, çünkü katılımcıların yüzde 78'i bunun bir çalışanın geri dönmeye karar vermesinde kritik bir faktör olduğunu düşünüyor.

Ankete katılanların yalnızca küçük bir kısmı eski bir işverenle tekrar çalışmanın

hata olduğunu düşünüyor. Katılımcıların yarısından fazlası (yüzde 54) adayların asla geri dönmemesi gerektiği ifadesine katılmakzen, yüzde 36'sı ise tarafsız kaldı. Ayrıca, yarısından biraz fazlası (yüzde 52) geri dönmeyi hem şirketler hem de eski çalışanları için kazançlı bir çözüm olduğunu düşünüyor.

Cömert; "Bu veriler, dönüş programlarını işe alım stratejilerinin bir parçası haline getirmeyi düşünen şirketler için umut verici. İşverenler, dönüş programları oluşturup bunları sosyal medya ve diğer kanallar aracılığıyla mümkün olduğunca görünür kılarak yetenek havuzlarını hem tanıdık hem de yeni yüzler içerecek şekilde genişletebilirler" diyor.

İş güvenliğinde yeni düzenleme şart

Türkiye, İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) konusunda istenilen seviyede değil. Uzmanlara göre, en önemli konuların başında gelen İSG'de yeni düzenlemeler yapılmalı ve bilinçlendirme faaliyetleri artırılmalı.

İşyerlerinde her zaman güvenlik ve sağlık öncelik olmalı' diyen İş Sağlığı ve İş Güvenliği Uzmanı, TÜGİAD Genel Başkan Yardımcısı Şebnem Akman Balta, "İş hayatında en önemli konuların başında İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) geliyor. Araştırmalara göre iş kazalarının yüzde 98'i, meslek hastalıklarının yüzde 99'u önlenabilirken, gerekli önlemler alınmadığı için her yıl iş kazaları ve meslek hastalıklarından dolayı birçok kayıp yaşanıyor. Türkiye, İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) konusunda henüz istenilen seviyede değil. Bunun için yeni düzenlemeler ve bilinçlendirme faaliyetleri yapılmalı" dedi.

Bakan da dikkat çekti

İSG alanında kamusal denetime işaret eden Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin, 'İSG hizmetinin parasını patron ödüyor. Patronun ödemediği İSG kurumu işleyebilir mi?' diyerek, bunun değişmesine yönelik kanun teklifi hazırlayacağını duyurdu.

Bakan Bilgin'in çok önemli bir noktaya dikkat çektiğini aktaran Balta, "Bu konunun bir an önce değiştirilmesi gerekiyor. Ayrıca A sınıfı çok tehlikeli iş grubuna B sınıfı iş güvenliği uzmanı bakması veya B sınıfı iş yerine C sınıfı iş güvenliği uzmanı atanmasının yasal olarak önüne geçilmesi gerekmekte.

Özellikle A sınıfı uzman kalifiyesi aldığı riske oranlandığı zaman minimum 40 bin TL üzerinde olmalıdır" ifadelerini kullandı.

Yetki alanı genişlemeli

İşe alımdan itibaren iş güvenliğine verilen önem artırılması gerektiğini kaydeden

Balta, "İşe alınan kişi, iş güvenliği uzmanı ile gerekli oryantasyon ve iş güvenliği eğitimlerini tamamlayarak işe başlamalı. Ayrıca İş güvenliği uzmanlarının yetki alanları da genişletilerek iş yeri ile ilgili yaptığı uyarıların ciddiye alınması konusunda işveren ve devlet anlamında eğer hukuki ve uygulanabilir bir talep ise değerlendirilmesine izin veren bir sistem olmalıdır. Değerlendirilemeyen durumların ise yazılı açıklaması sisteme yüklenmelidir ki sistem işleyişi doğabilecek tüm değişimlerde duruma herkesin hâkim olmasını sağlasın" diye konuştu.

Zorunlu ders olmalı

İş güvenliği konusunun aynı zamanda bir kültür meselesi olduğunu kaydeden Balta şunları söyledi: "Özellikle 30 - 40 yaşını geçmiş kişilere iş güvenliği bilincini aşılamak zor olabiliyor. O yüzden çocukluk çağlarından itibaren özellikle ortaokul son sınıfta başlamak üzere liselerde de iş sağlığı ve güvenliği dersleri konulmalı. İş güvenliği eğitimi zorunlu eğitim içerisine alınmalı ki bu değer ve algı oluşmuş olarak çalışmaya başlasınlar. Genç nesilde güvenlik kültürü aşılanırsa kişilerde daha hassasiyet ile yaklaşım söz konusu olup sağlığını ve işyerinin güvenliğini daha fazla düşünecektir."

Hayatımıza yön veren global beslenme trendleri

Ekonomik faktörler, tüketicilerin beklenti ve istekleri ile ürün üretim sürecindeki değişimler ve gelişmeler ile birlikte gelişmekte olan gastronomi alanında yeni trendler ortaya çıkmaya başlamıştır. Günümüzde insanların dışarıda yemek yemeye verdiği önem sonucu gastronomi daha da önem kazanmış, önceleri yalnızca yemek yeme ve açlığı giderme üzerinde durulurken gastronominin gelişmekte olan yapısı yemekten zevk alma, hoşça vakit geçirme, sağlık gibi yemeğin farklı boyutlarının önem kazanmasına yol açmıştır. Artık insanlar, karın doyurmanın yanı sıra hoş vakit geçirmek ve farklı deneyimler yaşamak için de restoranlara gitmeyi tercih etmeye başladı. Gastronomi trendlerinin sağlık ve ekonomi gibi alanlarda yaratmaya çalıştığı etkilerin yanı sıra turizm faaliyetleri üzerine de etkisi bulunuyor. Nitekim bir bölgenin kültürünü yansıtan yerel yemeklerin turizmde kullanılması ile turizm faaliyetleri de gelişebiliyor.

Vegan ve vejeteryan beslenme, tüm hayvansal gıdaları reddediyor

Vegan ve vejeteryan beslenmede bireyler, tüm hayvansal gıdaları beslenmesinden çıkarmayı seçiyorlar. Birçoğu, vegan kıyafetleri, ev eşyalarını ve kişisel bakım ürünlerini de bu yönde tercih ediyorlar. Vegan beslenmeyi benimseyen çoğu kişi, sağlık yararları için veya hayvan haklarını savunmak için bu beslenme şeklini benimsiyor. Vegan beslenme sadece bitki bazlı gıdalardan oluşuyor. Bu tür bir beslenme, meyveler, sebzeler, soya, baklagiller, fındık ve fındık ezmeleri, bitki bazlı süt alternatifleri, filizlenmiş veya fermente edilmiş bitki gıdaları ve tam tahılları içeriyor. Yumurta, süt ürünleri, et, kümes hayvanları veya deniz ürünleri gibi hayvansal gıdaları içer-

Dünya nüfusunun önlenemeyen şekilde artması, tarımsal alanlarda oldukça daralmalar oluşturdu. Bu durum kelebek etkisi yaratarak, şiddetle gıda ihtiyacını doğurdu.

Acılı Meksika fasulye yemeği

miyor. Ayrıca bal (arılar tarafından yapılan) gibi hayvansal yan ürünlerden ve peynir altı suyu, kazein, laktoz, yumurta beyazı akı, jelatin, karmin, şellak, hayvansal kaynaklı D3 vitamini ve balık kaynaklı omega gibi daha az bilinen hayvansal bazlı bileşenlerden de yoksundurlar. Vegan beslenmede vurgulanan besinler; A, C, E ve K vitaminleri, lif, antioksidanlar ve bitki besinleri gibi birçok besin açısından zengindir. Vegan beslenme, insan sağlığı üzerindeki etkileri aşağıdaki şekilde incelenmiştir;

Füzyon Mutfağı, yenilikçi ve deneysel bir deneyim sunuyor

Füzyon mutfağı, mekansal veya zamansal olarak farklı mutfaklardan iki veya daha fazla unsuru kasıtlı bir kombinasyonudur. Geleneksel coğrafi ve tarihi sınırları aşan, günümüzün postmodern dünyasına özgü benzersiz bir mutfak biçimidir. Füzyon mutfağı, yeni ve eski dünyalardan gelen gıda maddelerinin karıştırıldığı 16'ncı yüzyılda meydana gelenler gibi, tarihi mutfak kombinasyonlarından farklıdır. Fransız, Afrika, Akad ve Kızılderili mutfağının unsurlarını birleştiren Creole mutfağından da farklıdır. Coğrafyacılar, gıda maddelerinin coğrafi sınırları aşan uzun tarihini ve gıdanın çeşitli süreçlerle sosyal olarak inşa edilme biçimlerini tanımlamışlardır (Cook ve Crang, 1996; Bell ve Valentine, 1997). Farklı bölgelerden veya etnik gruplardan unsurları birleştiren önceki mutfak biçimleri, günümüzün füzyon mutfağında olduğu gibi proaktif olmaktan çok reaktifti. Bu mutfaklar, bireysel hanelerde ve yerel topluluklarda meydana gelen günlük yemek pişirme uygulamalarından yavaş yavaş ortaya çıktı. Tersine, füzyon mutfağı hızla

gelişti ve profesyonel aşçılar, ünlü şefler ve yemek kitabı yazarları biçimindeki kültürel araçların uyumlu ve bilinçli faaliyetlerinin doğrudan bir sonucu olarak günlük mutfaklara ve restoranlara girdi. Füzyon mutfağı, uygulayıcılarından öğelerin sürekli olarak yeni gıda formlarına dönüştürülmesini veya yeniden yaratılmasını talep eden yenilikçi ve deneysel bir süreçtir.

Raw Food'ta insanlar, çiğ ve işlenmemiş gıdalarla besleniyor

Genellikle çiğ gıdacılık veya çiğ veganlık olarak adlandırılan çiğ beslenme, çoğunlukla veya tamamen çiğ ve işlenmemiş gıdalardan oluşuyor. Bir gıda, hiç 40-48°C'nin üzerinde ısıtılmamışsa çiğ kabul ediliyor. Ayrıca herhangi bir şekilde rafine edilmemeli, pastörize edilmemeli, pestisitlerle işlenmemeli veya başka bir şekilde işlenmemelidir. Günümüzde sağlıklı yaşam için tercih edilen çiğ yemekler, organik olarak yetiştirilmiş sebze ve meyveler yaşanmayı ge-

ciktirmede en etkili yollardan biri olarak kabul edilse de bazı uzmanlara göre, yiyeceklerdeki doğal enzimleri yok ettiği, besin içeriklerini azalttığı ve tüm çiğ veya canlı yiyeceklerde var olduğuna inandıkları yaşam gücünü azalttığı için yemek pişirmenin insan sağlığına zararlı olduğuna inanılıyor. Bunun yerine diyet, meyve suyu sıkma, karıştırma, kurutma, ısıtma ve filizlendirme gibi çeşitli alternatif hazırlama yöntemleri daha sağlıklı bulunuyor.

Slow Food, herkes için iyi, temiz ve adil gıdaya erişimi destekliyor

Slow Food, iyi yemekten gerçek anlamda keyif alınmasını ve herkes için iyi, temiz ve adil yiyecek sağlayan yiyecek üretim sistemlerini teşvik ediyor. Tüm insanların onu üretkenler ve gezegen için iyi olan yiyeceklerle erişip, tadını çıkarabileceği bir dünya hedefliyor. Slow Food'un yaklaşımı, birbirine bağlı üç ilkeyle tanımlanan bir gıda kavramına dayanıyor: İyi, temiz, adil. Herkes için iyi, temiz ve adil gıdayı teşvik eden, üyelik sistemiyle çalışan uluslararası bir organizasyon. İyi: Yerel kültürden gelen ve damagımıza hitap eden aynı zamanda lezzetli ve mevsimine uygun bir beslenmeyi tanımlıyor. Temiz: Gıdanın çevreyi kirlilemeden, kimyasaldan arınmış, insan sağlığı ile uyum içinde üretilmiş olmasını şart koşar; çevreyi ve biyoçeşitliliği koruması gerekiyor. Adil: Tüketicuyu yormayan fiyatlara sahip gıdalar ve küçük ölçekli üreticiler için adil koşullar ve ödemeler olmasını istiyor. (<https://terramadreaanatolia.com/slow-food/>)

Moleküler Mutfak, yemeği bilimsel labaratuvar ekipmanlarıyla hazırlıyor

Moleküler gastronomi, yiyeceklerin geleneksel olandan önemli ölçüde farklı olan yeni ve özel bir şekilde hazırlanmasını çeren bir yöndür. Genellikle bilimin pratikte bir tür uygulaması olarak tanımlanır, bazı şefler ise bunu bir yemek pişirme tarzı olarak görür. Bu gastronomi türünün özelliği, yiyeceklerin hazırlanmasında kullanılan döner buharlaştırıcılar, camlar, filtreler, ultrasonik probalar gibi ekipmanlar kullanılır. Klasik mutfaklara özgü bir ekipman değil, öncelikle bilimsel laboratuvarlarda bulunan bir ekipmandır. Ek olarak, moleküler gastronomide gıdaların hazırlanması, gıda endüstrisine özgü belirli bileşenlerin kullanımını içerir. Bu tür bileşenler şunlardır: Kalsiyum laktat, sodyum aljinat, aromalar, askorbik asit, üzüm suyundan ekstrakte edilen fenoller, vb. moleküler mutfağı karakterize eden ekipman ve bileşenlere ek olarak, yemek hazırlama teknikleri de spesifiktir. Bu teknikler, pişirme sıcaklığının kontrolüne, sıvı nitrojen ve ultrason kullanımına, geleneksel yemek hazırlamada kullanılmayan sperring ve diğer spesifik özellikler. Pişirme sıcaklığı kontrolü çok önemlidir ve gıdanın yapısına, rengine ve mekanik özelliklerine bağlıdır ve burada her gıda türü için en uygun pişirme sıcaklığı kesin olarak belirlenir. Yemek hazırlamada yeni bir trend olarak moleküler gastronomi en çok Avrupa restoranlarında temsil ediliyor ancak dünyanın diğer bölgelerinde giderek daha popüler hale geliyor.

"Sağlıklı yaşam için sağlıklı beslen ve hareket et"

Ertürk GÖRMAN

Gıda ihtiyacı ülkelerde majör problem haline gelerek, insanların çeşitli çözümlere sevk etmiştir. İnsanoğlu gıda ihtiyacını artırmak için sentetik gıdalar, GDO yöntemi, gıda klonlama, ve hormonlama yöntemine ve gıda STK'larının uzatılması için kullanılan katkı maddelerle birleşince, toplumlar obezite ve çeşitli hastalıklarla boğuşur duruma gelmiştir. Obez ve sağlığını kaybetmeye başlayan insanların, "Sağlıklı Yaşam İçin

Sağlıklı Beslen ve Hareket Et" mottosu bilincine varması ve insanların yemeyi sevdiği şeylerin sürekli değişen kalıpları beslenme trendlerini keşfetmeye başladı. Sağlıklı yaşam tarzı, heyecan verici bir olasılık haline geldi. Bunun en önemli değişme hızı da COVID-19 salgını ile sırasızda gerçekleşti. Malum, pandemi dönemi birçok alışkanlıklarımızı sekteye uğrattığı gibi özellikle beslenme alışkanlıklarımızda da zorunlu değişikliklere sebep oldu. COVID-19 küresel salgını, tüketicilerin refahın hayatı bir endişe olduğunu

anlamasını sağladı. Önümüzdeki yıllarda tüketiciler, zihinsel ve duygusal sağlık yararları sunan daha fazla ürün ve hizmet arayacaklar.

İşlevsel trendler ve duygusal olarak ilgi çekici çok duyuşal ürünler, yiyecek, içecek ve yiyecek hizmeti markalarının sayısız zihinsel ve duygusal sağlık seçeneği arasında daha büyük bir paya sahip olmasına yardımcı oldu. Yenilikçi yiyecek ve içecek trendlerin insanların diyetin zihinsel ve duygusal sağlığı nasıl etkileyebileceğini öğrenmelerine yardımcı

olacağımı ve bunun da sağlıklı beslenmeye yönelik psikoloji temelli yaklaşımlara yeni bir ilgiye yol açtığını da söyleyebiliriz. Pandemi esnasında evde yemek daha çok paket servis ile çözülmeye çalışılsa da pandemi rüzgarının azalması ile dışarıda yemek yeme alışkanlığına geri döndü. 2022'deki beslenme trendleri, evde yemek pişirmeyle sürdürülerek, beslenmede farklı popüler beslenme şekilleri gelişti. Öncelikle yeni yemek trendlerinin başında sağlıklı, rahatlatıcı içerikler hâkim oldu.

D'S
damat

Bu Kasım
DeğerSana

25-26-27 Kasım

%40
İNDİRİM

Seçili ürünlerde, 4 adet ve üzeri
ürün alımlarında geçerlidir.

D'S damat mağazalarında 25-27 Kasım 2022 tarihleri arasında 2022 İlkbahar-Yaz, 2022/23 Sonbahar-Kış ve 2023 İlkbahar-Yaz sezonu tekstil ürünlerinde tek seferde 4 adet ve üzeri ürün alımında mevcut satış fiyatından kasada %40 indirim uygulanır. Damat ve Tween markalı ürünler ve aksesuar grubu hariçtir. Sadakat Kart indirimi, diğer kampanya, indirim ve çeklerle birleştirilemez. D'S damat kampanya şartlarında değişiklik yapma hakkını saklı tutar. Detaylı bilgi D'S damat mağazalarında!

dsdamat.com

maximum

6 Taksit

Paraf.

